

La Iași, „Boema” pentru secolul XXI

(Costin Popa – 19 iunie 2014)

Aplauze, ovații, flori

După recenta premieră cu „Traviata”, Opera Națională Română din orașul moldav a ales drept nouă producție un alt titlu de largă popularitate, „Boema” pucciniană. Formula echipei realizatoare a consfințit debutul absolut în România ca regizor de operă al lui Niky Wolcz, renumit profesor universitar și autor de mizanscene de teatru în toată lumea, colaborator constant al lui Andrei Șerban în materie de operă și operetă la Londra, Viena, Paris, Geneva, New York. L-au secondat, pentru decoruri și costume, doi artiști la fel de renumiți, Helmut Stürmer și Lia Manțoc.

Am asistat la un spectacol cu adevărat modern și, dată fiind actualitatea tramei, bine transpus în contemporaneitate, o probă valabilă a mult discutatului „Regietheater”, dar care aici și-a dovedit cu prisosință virtuțile. S-a păstrat atmosfera celor patru acte, primul și ultimul imaginate într-o mansardă înaltă în care își duc viața cei patru prieteni. Cadrajul a fost echilibrat, cu decoruri reduse la strictul necesar, în care tablourile suprarealiste ale pictorului Marcello au dat o notă de inedit sărăcăciosului spațiu industrial ce a respirat astfel prin ele. Actul secund a adus obișnuita culoare, diversitate, animație și vervă a serii de Ajun în preajma cafenelei Momus, în timp ce al treilea s-a petrecut în aburii unei dimineți cețoase la porțile Parisului. Costumele au fost adecvat alese pentru contextul închipuit, minijupe, geci, blugi, T-shirt-uri, cizme, vestimentații de carnaval. Trebuie obligatoriu subliniat și excelentul light-design, semnat de același Helmut Stürmer.

Și dacă „Boema” ieșeană, pe lângă montarea de clasă, a fost un spectacol cu voci excelent preparate, faptul se datorează tenorului Vasile Moldoveanu, care a lucrat intens cu artiștii pe linie de tehnică vocală (după cum citesc în programul de sală) și, aș adăuga, în sensul pregătirii stilistice, al expunerii frazelor și culorilor, al pronunției în limba italiană, al atitudinilor, împărtășindu-le din multe secrete ale vocalității. S-a văzut, s-a simțit. A fost o șansă uriașă pentru tinerii artiști ieșeni să fie îndrumați vreme de mai multe săptămâni de un maestru a cărui știință a cântului a fost validată printr-o carieră glorioasă, încununată de peste o sută de spectacole la Metropolitan Opera din New York. O inițiativă prețuită a managementului Operei Naționale Române Iași.

Ana Maria Donose
și
Florin Guzgă
(actul I)

Ana Maria Donose și
Florin Guzgă

Jean Kristof Bouton,
Valentin Marele,
Florin Guzgă și Octavian
Dumitru

Scenă din actul al II-lea

Cristina Grigoraș, Iulian
Ioan Sandu și Andrei
Apreotesei

Scenă din actul al III-lea

În afara ambiantei generale, meritul lui Wolcz a venit și din reușita conturului caracterial al eroilor, pronunțat, veridic, natural, tineresc, în care elementul inovativ s-a simțit. Mă gândesc îndeosebi la profilul lui Mimì (personaj admirabil interpretat de soprana Ana Maria Donose), departe de obișnuita apariție amorfă, pronunțat bolnăvicioasă (accentuând cu orice chip suferința), prin consecință, ștearsă, flască și chiar cu patina morții încă de la început. La Iași, de la prima intrare în scenă, tânăra a apărut ca o ființă plină de energie, care își duce crucea cu stoicism, profitând de viață cât se mai poate. Atitudinea față de Rodolfo este oarecum șăgalnică, neîncrezătoare în sentimentele poetului, denotând eventual un alt fel de experiență anterioară de trăire, decât cel retras și visător. Da, era chiar plictisită de declarații și avansuri, crezute superficiale. Poate fi un „approach” veridic. Temătoare să se destăinuie, a fost mai concretă, mai automată în exprimarea primei părți a ariei din actul întâi „Sì. Mi chiamano Mimì”, dar declicul și metamorfoza s-au produs odată cu fraza „... ma quando vien lo sgelo il primo sole è mio”, prin care eroina și-a dezvăluit sufletul sensibil, până atunci camuflat într-o atitudine evident protectivă. Prin expansivitatea rostirii din „... il primo bacio dell'aprile è mio!” și-a pus pe tavă sufletul și, definitiv cucerită, s-a dăruit cu totul noului iubit. Minunată construcție. Ce a urmat, se știe.

Cu voce bogată și vibrantă, Ana Maria Donose a frazat frumos și pasional, a cântat strălucitor și a subliniat tragismul puccinian prin accente și impresionante note grave în emisie „de piept”. În actul al treilea am simțit-o ca o Cio Cio-san „avant la lettre”, iar către final, regizorul i-a dăruit puterile unei Violetta Valéry ce își adună ultimele picături de energie. Câteva sunete mai „deschise”, mai puțin concentrate s-au insinuat pe alocuri, în primul și ultimul act.

Tenorul Florin Guzgă (Rodolfo) nu mai reprezintă o speranță a liricii românești, ci o certitudine. Drumul parcurs de la apariții anterioare în „Rigoletto” și „Traviata” este uriaș. Tânărul se mișcă dezinvolt în scenă, cântă subtil și nuanțat și își expune glasul de mare calitate frazând fluent în prezentarea unui lirism seducător. Omogenitatea vocii impresionează, acutele sunt puternice și sigure. Intențiile potrivite îmbogățesc expresiv discursul melodic. Există totuși câteva finaluri de frază care nu ar trebui terminate prea brusc (actul prim), dar emoția debutului trebuie luată în considerare. Artistul a respectat întrutotul partitura și nu a cântat la unison cu soprana finalul cu Do natural acut al duetului din actul întâi, supunându-se dorinței compozitorului.

Musetta a fost soprana Cristina Grigoraș, insinuantă, drăcoasă și sexy, eclatantă în pagina solo care îi revine, aria „Quando m'en vo'...” din actul secund.

Grupul de prieteni ai lui Rodolfo a căpătat personalitățile baritonului Jean Kristof Bouton (Marcello cu glas cvasi-tenoral, care știe să dea anvergură frazelor muzicale, chiar dacă în actul al doilea a fost nevoit, din păcate, să rostească tirada „Gioventù mia” din fundul scenei), baritonului Valentin Marele (sobru Schaunard, de o extremă duritate în rostirea „Fra mezz’ora è morta” din actul ultim, străbătută totuși de revoltă și deznădejde) și basului Octavian Dumitru (Colline cu voce caldă, ușor exterior în exprimarea tristei arii din actul al IV-lea, „Vecchia zimarra”).

Personajele episodice au fost interpretate de Iulian Ioan Sandu (Benoît și Alcindoro, deloc caricaturali, în abordări bine găsite), Andrei Apreotesei (sonor Parpignol pe post de clown), Traian Hudumeac (Vameșul) și Dragoș Ștefan (Sergentul). Un gând. Deși este un obicei ca Benoît și Alcindoro să fie interpretați de același cântăreț, poate ar fi bună o deosebire de culoare timbrală între cele două voci de bas, fiind vorba de două personaje diferite.

Noua „Boema” de la Iași a fost un spectacol în care s-a jucat cu maximă pliere în tipologiile de personaje imaginate de regizor, convingător și captivant. A plăcut publicului, fără rezerve. Dovadă, aplauzele și ovațiile aproape nesfârșite de la final.

Scena finală

Reușita serii nu a fost numai a interpreților și realizatorilor. S-a datorat și dirijorului Tiberiu Soare, un adevărat magician – mânuitor de sunete, de expresii și detalii amănunțit evidențiate, un creator de atmosferă diversă, concordantă cu emoția scriiturii pucciniene. Este un tânăr maestru ale cărui lecturi seduc și mobilizează, așa cum s-a întâmplat și acum pe toată linia, inclusiv în fosă, unde instrumentiștii l-au urmat exemplar. Foarte bine pregătit de Manuel Giugula a fost Corul Operei Naționale Române Iași, după cum o notă maximă „cum laude” merită Corul „Juniorii Operei”, dirijat de Raluca Zaharia.